

Pražské jaro představí
špičkové české i zahraniční umělce.

Hudba povznáší. Skutečně!

Zaznamenala Irena Jirků / foto Ondřej Petrlík

Praha žije skvělou muzikou. *Nejen o ní jsme si povídali.*

Když se řekne Bohuslav Matoušek, většina lidí znalých klasické muziky reaguje okamžitě: „... a Bohuslav Martinů!“ Na letošním Pražském jaru to bude právě tak. V pátek 15. května ve Smetanově síni Obecního domu se ti dva zase potkají. Určitě to nebude naposledy.

Proč si to troufám tvrdit? Protože vím, že Bohuslav Matoušek není člověk, který by se jen tak vzdával toho, co (a koho) má rád. A hudbu Martinů má velmi rád. Mimochodem – co (a koho) všechno má ještě rád, o čem přemýšlí špičkový český houslista, který se zasloužil – mimo jiné – o excelentní a naprosto ojedinelou nahrávku díla Bohuslava Martinů? Především, že se roky známe. Vést spolu rozhovor? Trochu příliš tradiční. Zahráli jsme si tedy bleskovou hru. Já vyslovila pojem, on nahlas přemýšlel. Tady máte Bohuslava Matouška v bodech.

Dva metry

Narážíte na mou výšku, samozřejmě. Není moc zvykem, aby dvoumetro-

vý chlap hrál na housle, aby převyšoval dirigenta, který stojí na stupínku vedle. Svěho času jsem byl asi nejvyšším houslistou na světě, naštěstí mladí teď dost narostli, už nejsem sám. Jestli nás něco znevýhodňuje? Těžko říct. Menší lidé mají menší ruce i prsty, lépe ruku poskládají na struny. Velká ruka, i když mám štíhlé prsty, má ve vyšších polohách potíže, musím prsty podkládat, což komplikuje techniku. Jistý problém způsobují také dlouhé paže. Houslista běžné postavy když dojíždí šmyčcem od žabky ke špičce, už má ruku nataženou, zatímco já sotva ohnutou v lokti. Čili – když mám hrát s rozmachem, aby to znělo, tak nemůžu máchnout, protože bych se dostal mimo struny. Musím to uhrát jinak. Je to namáhavější, méně efektní, ale ne nepřekonatelné.

Martinů

Specialista na Martinů. Tak mi dnes říkají. Ale já nenahrál jen komplety Martinů, mám za sebou i Dvořáka, Haydna a další. Nicméně – Martinů je unikát, nenajdete druhého skladatele na světě, který napsal 13 děl pro koncertantní housle. Nemohl jsem ho minout. Už v lidové škole jsem se přece jako každý kluk trápil s jeho Sonatinou! Kdy mě to ale skutečně oslovilo? V roce 1977, to vím přesně. Působil jsem v Japonsku a s orchestrem jsme nastudovali všechny jeho symfonie. A pak jsem se Stamicovým kvartetem mohl natočit celý komplet kvartetů Bohuslava Martinů. Jeden krásnější než

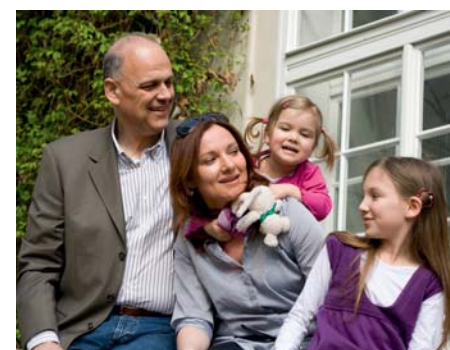
druhý. Ježíšikriste, tohle je muzika, kterou musím dělat – řekl jsem si tenkrát. A to mě drží dodnes.

Studium

Když studuju celé dílo autora, je to jiné, než když si najdu dvě tři skladby a řeknu si, to teď nacvičím. Nastudovat kompletní dílo znamená poznat autora zblízka. Přemýšlíte o něm. Kdo byl, jak žil? Nezapomenu na den, kdy mě malíř Rudolf Kundera zavedl v jihofrancouzském Cassis do vily, kde pravidelně trávil léto Bohuslav Martinů a zkomponoval tam například Fresky Piera della Francesca. Anebo jsem teď nedávno vylezl zase na kostelní věž v Poličce, kde se Martinů narodil. Sám jsem z Vysočiny, Martinů ji měl také v krvi. Jak jsem to poznal? Přece podle muziky!

Maminka

Ted' jste mi něco připomněla! A budete se smát. Moje maminka, když mě čekala, účinkovala po celou sezonu ve Španělsku, což je zpívaný balet od Bohuslava Martinů! Vlastně ho mám tedy už dávno naposlouchaný – přes bříšni stěnu. Maminka byla členkou Kühnova dětského sboru a také absolventkou konzervatoře, studovala klavír u profesora Raucha. Pak se kvůli tatínkovi, který byl stavař a práci dostal po škole na Vysočině, odstěhovala do Havlíčkova Brodu. Tam jsem se narodil a od pěti let až do osmnácti chodil do houslí k vynikajícímu učiteli Zdeňku Němcovi. Od třinácti jsem také dojížděl

Budu raději, když *pro mou dceru* bude hudba jen hobby

do Prahy k panu profesorovi Pekelskému a po maturitě na havlíčkovobrodském gymnáziu jsem šel k němu na pražskou AMU. Maminka a tatínek tehdy sbalili kufry a zase se – kvůli mně – v roce 1968 přestěhovali do Prahy. Jestli bych tohle dokázal udělat pro své děti? Asi ano, mám po rodičích přece geny a pro své děti dělám maximum. Je ale pravda, že se na některé věci dívám už jinak než rodiče. Moje devítiletá dcera Kristýna hraje na housle, je dobrá, ale já ji určitě nebudu nutit k tomu, aby byla profesionální houslistkou. Spíš bych jí přál, aby muzika byla pro ni krásným hobby.

Řemeslo

Tohle slovo muselo přijít, já vím. A aby tedy bylo jasno: muzikantské řemeslo není lehké řemeslo. Budu raději, když na něj moje děti nevsadí. Říkám to a sám vím, že bych ho nikdy nedokázal opustit. Je to těžká práce, co si sám nevypracuju, to nemám. Nemůžu se ulít. Buď člověk maká, má talent a je dobrý, anebo není dobrý. Co hůř! Umět a mít talent ještě neznamená, že se člověk prosadí. Když nemá štěstí, neprorazí. A abych byl ještě pesimističtější: když nemáte štěstí a ty správné vztahy a kontakty, v Čechách skoro jistě neprorazíte (zatímco díky kontaktům se tady i průměrný umělec může stát hvězdou). To sice našťastí neplatí za hranicemi téhle země, ale prosadit se s hudbou je všeobecně hodně těžké. Když se ale pořádně naučíte právo, vždycky jako právník najdete uplatnění. Alespoň si to myslím.

Japonsko

Když Japonsko, tak Bernstein, Rostropovič, Celibidache a řada dalších světových dirigentů, které jsem tam měl možnost poznat. A docela zblízka. Víte, i když mi vítězství na Pražském jaru v roce 1972 vyneslo spoustu nabídek na zahraniční angažmá, ale žádné se nerealizovalo vlivem dobových podmínek, jak bych tak řekl, nakonec jsem

Bohuslav Matoušek (* 1949), studoval na pražské Akademii múzických umění u J. Pekelského a V. Snítily, absolvoval mistrovské kurzy u A. Grumiauxa a N. Milsteina v Curychu. V roce 1970 získal na houslové soutěži T. Vargy v Sionu zvláštní cenu poroty a zároveň švýcarské stipendium, které využil k ročnímu studiu s W. Schneiderhanem. Jeho významným úspěchem byla také 1. cena na mezinárodní houslové soutěži Pražského jara v roce 1972. V letech 1977–1980 byl sólistou a koncertním mistrem tokijského Yomiuri Nippon Symphony Orchestra, od roku 1980 působil patnáct let jako primárius Stamicova kvarteta. V poslední době se věnuje sólistické koncertní činnosti v kombinaci s komorní hrou. Jeho repertoár zahrnuje skladby od raného baroka až po díla současných skladatelů. Nahrál 7 sólových LP desek a 17 kompaktních disků. Zvláště ceněny kritikou jsou jeho CD s kompletním dílem B. Martinů, které postupně vyšly v londýnském vydavatelství Hyperion Records. Bohuslav Matoušek také od roku 2007 působí jako pedagog pražské HAMU. Je ženatý, má čtyři děti. Všechny jsou vnímavé k muzice.

měl štěstí – všimli si mě Japonci a v roce 1977 jsem mohl na jejich pozvání odjet do Tokia. Jako koncertní mistr a sólista největšího japonského orchestru Yomiuri Nippon Symphony Orchestra jsem tam strávil krásných dva a půl roku a mohl si nejen zahrát, ale celé hodiny si povídat s lidmi, jako byl Bernstein nebo Rostropovič. Náš orchestr totiž zkoušel za městem, dirigentům se nevyplatilo se mezi ranní a odpolední zkouškou vracet v tokijském provozu do centra, a tak zůstávali ve zkušebně. A protože já byl široko daleko jediný Evropan, povídali si se mnou. Neopakovatelné zážitky, úžasné zkušenosti.

Slaboproud

Ano, máte správné informace. Vedle houslí mám ještě druhou vášeň – nejprve to byla matematika a fyzika, posléze elektrotechnika – slaboproud. Ne, na tom není nic divného. Spousta muzikantů inklinuje k takovým oborům, stejně jako technici a lékaři zase inklinují k hudbě. Je to snad pud sebezáchovy, nebo touha po rovnováze, co nás formuje, ne? U mě to dostoupilo takové intenzity, že mně dokonce rodiče nabízel, ať jdu po maturitě studovat raději elektrotechniku než housle. Byl jsem nadšený radioamatér a vlastně dodnes jsem. Miluju bastlení a všechny ty věci kolem. Ale vždycky to bylo jen hobby. To jsem věděl od začátku.

Smysl

Myslíte smysl života, mého počínání, snažení? To je jednoduché, přece. Muzika povznáší. Hudba povznáší sama o sobě! A když máte to štěstí, ten dar, že ji umíte interpretovat, že se vám daří z ní dostat, co chcete, a pak – hlavně – když to chtějí a cítí také posluchači v sále, pak vzniká úžasná, neopakovatelná atmosféra. Když ty vlny jdou ode mě k nim, když dopadají a rozechvívají se přesně tak, jak mají, tak mi nezbyvá než se radovat. A poděkovat. Za každý takový den, za každý okamžik. ■

Foto: Ondřej Petřík

Text **Eva Pivodová** / foto **Kamil Rödinger**

Patří k našim nejúspěšnějším operním interpretkám, českému publiku je nicméně spíše vzácná. Koncert Martiny Jankové v rámci Pražského jara se koná 17. května.

Zpívám s radostí

M

Narodila se v Orlové na severní Moravě, zpěvu se nejprve věnovala na Ostravské konzervatoři, vysokoškolská studia pak dokončovala v Basileji. Ve Švýcarsku žije dodnes. Její repertoár je velmi rozsáhlý – sahá od renesance až po dvacáté století, snad jen soudobou hudbu příliš nemusí. Nedávno se stala matkou.

Na Pražském jaru vystupujete letos poprvé. S jakým repertoárem?

Pražské jaro mi dalo volnou ruku. Chtěla jsem koncert věnovat málo známým písním mého snad nejmilovanějšího skladatele – Josepha Haydna. Doufám, že se nám s klavíristou Gérardem Wyssem podaří publiku mezinárodního festivalu nádherný svět jeho děl zprostředkovat. Budu zpívat Haydnovy Skotské, Waliszské, Německé a Anglické písně, které jsme také nedávno natočili pro Supraphon.

Co vás před lety přivedlo do Švýcarska?

Přes produkci Národního divadla jsem se ještě jako studentka Ostravské konzervatoře seznámila s dirigentem Gustavem Kuhnem, který mě po následujících čtyřech letech zval na své kurzy pro mladé

Švýcarsko se
skutečně stalo
mým osudem

